

Aan: College van Gedeputeerde Staten van Limburg
T.a.v. Cluster VTH, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

Van: Stichting Duurzaam Zevenellen, Bergstraat 23, 6082AJ Buggenum

en de alliantiepartners:

Dorpscomité Leeuwen, Burg. Wackerstraat 14, 6041AL Roermond
Dorpsraad Buggenum, Bergstraat 18, 6082AK Buggenum
Dorpsraad Swalmen, Van Oeststraat 23, 6071EA Swalmen
IVN De Steilrand, Snavelbies 47, 5953 MR Reuver
Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen, Stationsstraat 15, 6071KD Swalmen
Natuur- en milieufederatie Limburg, Kapellerpoort 1, 6041HZ Roermond
Stichting Behoud leefmilieu Buggenum, Haelen, Horn, Nunhem, Bisschop Boermansstraat 25 6041XL Roermond
Stichting Behoud Leefmilieu Limburg, Aan de Heibloem 12 6093 PE Heythuysen
Stichting Duurzaam Neer e.o. Maasweg 6086 TB Neer

Betreft: Zienswijze notitie Reikwijdte en Detailniveau (MER) VTTI zaaknummer Z2023-00002346

Datum: 17 oktober 2023

Geacht College van Gedeputeerde Staten,

Stichting Duurzaam Zevenellen zet zich in voor een gezonde, leefbare, milieuvriendelijke en veilige omgeving van industrieterrein Zevenellen. Dit samen met alliantiepartners.

We hebben ons verdiept in notitie Reikwijdte en Detailniveau (MER) VTTI Bio-Energy Zevenellen, Roermondseweg te Haelen (Zaaknummer: Z2023-00002346). Mede namens de hierboven genoemde alliantiepartners maakt de stichting gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

We verzoeken u de volgende punten mee te nemen bij het onderzoek naar de milieu-effecten van mest- en biomassa verwerkend bedrijf VTTI.

1. Wij zijn er niet van overtuigd dat co-vergisting bijdraagt aan verduurzaming van de sector (eerder een manier om van het mestoverschot af te komen). Wij vragen de MER-commissie om de onderzoeken en te onderbouwen in welke mate deze co-vergisting bijdraagt aan het verduurzamen van de kringloop van de intensieve veeteelt.
2. Wij hebben grote zorgen omtrent het toezicht en de handhaving bij mestverwerkingsmethodes (vanwege o.a. fraude gevoeligheid, bewezen fraude in deze sector en het gebrek aan capaciteit bij omgevingsdiensten) met als gevolg dat er serieuze risico's zijn dat de mestverwerking in plaats van een verbetering van het milieu, een verslechtering van het milieu tot gevolg heeft en/of tot meer overlast leidt. Wij vragen de MER-commissie te onderzoeken en te onderbouwen of er een voldoende borging daarop is.
3. Toevoegen van de co-vergister op Zevenellen betekent cumulatief meer uitstoot en overlast. Wij vragen de MER-commissie om te onderzoeken in hoeverre het cumulatieve effect past binnen de wet- en regelgeving en te onderzoeken of dit de leefomgeving extra belast en vanuit de gezondheid van de omgeving wel verantwoord is op basis van de laatste inzichten. Dit in het licht van de gelijktijdig lopende vergunningaanvragen voor een grootschalige vuilnisverwerking (700.000 tot. p.j.) een tweede mestvergister (100.000 ton varkensmest), een verwerker van bedorven voedsel (100.000m³) en een initiatief voor een compostverwerker (champignonmest). Een aantal van deze activiteiten werden vrijgesteld van MER-rapportage,

waardoor er geen zicht komt op de totale cumulatie van effecten op milieu, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid.

Ook wordt gevraagd om de GGD een adviesrol te geven in de MER.

Duurzame voornemens zijn goed

Met het project van VTTI Bio-Energy Limburg (VBL) te Zevenellen, wordt jaarlijks 750.000 ton aan biomassa (waarvan minimaal 50 procent dierlijke mest en maximaal 50 procent organische reststoffen) verwerkt in een vergistingsinstallatie tot, na reiniging, 'groen' gas en, na verdere verwerking, organische meststoffen. Een bijdrage willen leveren aan de energietransitie is op zichzelf positief en wat zou het mooi zijn als dierlijke mest weer een waardevolle grondstof was. Nu nog is dierlijke mest een probleem, dat leidt tot verzuring en vermesting van onze bodem en ons watersysteem en geurhinder voor omwonenden. Een probleem dat samenhangt met gezamenlijke en grootschalige mestfraude en dumping .

1. Is dit het duurzaamste alternatief?

Op hoofdlijn willen wij allereerst ingaan op de uitspraak in de notitie dat VBL, door opwerking van de reststromen, een meerwaarde creëert. Positief is dat in het MER een nadere onderbouwing gegeven zal worden van de beschikbaarheid en de wenselijkheid van verwerking van de meststoffen. Wij vragen hierbij aandacht voor de volgende zaken:

- In de notitie stelt Kragten dat, ondanks de krimp van de veestapel, de verwachting is dat de dierlijke mestproductie minder daalt dan de hoeveelheid mest die over het land uitgereden mag worden (de gebruiksruimte). De aanname is dus dat het mestoverschot stijgt. Verschillende bronnen geven echter aan dat de verwachting is dat er in 2030 en verder geen landelijk mestoverschot meer is en dat eerder een tekort aan dierlijke mest zal zijn .

- Co-vergisting is, in tegenstelling tot wat beweerd wordt, geen oplossing voor het mestoverschot. Door co-vergisting neemt de hoeveelheid mest namelijk toe. Dat komt doordat het restproduct dat na vergisting overblijft ook als mest geldt. Alle plantaardige biomassa die eraan is toegevoegd is daardoor ook mest geworden.

- Biomassa installaties (inclusief co- en monovergisting) schieten de laatste jaren met bosjes uit de grond. De MER dient dan ook te kwantificeren wat het toekomstige aanbod van mestverwerking in de regio is ten opzichte van de toekomstige beschikbaarheid van mest én organische reststoffen.

- Over de verwachtingen ten aanzien van de beschikbaarheid van de organische reststoffen wordt in de notitie met geen woord gerept terwijl deze een aanzienlijk deel uitmaken van de input. Sterker nog, het is juist die toevoeging die bepalend is voor het biogas rendement (m3). Een gigantische 375.000 ton organische reststoffen zal dus beschikbaar moeten zijn voor dit gas terwijl alle signalen erop wijzen dat de inzet hiervan voor o.a. bio-based materialen naar de toekomst toe alleen maar zal toenemen. In een recent rapport stelt het PBL nog dat "substitutie van primaire abiotische grondstoffen door (duurzame) biograndstoffen maar in beperkte mate mogelijk is vanwege grenzen aan de beschikbaarheid" en doordat een groot deel "van de totale hoeveelheid gebruikte grondstoffen verloren gaan en niet als secundair materiaal beschikbaar komen, bijvoorbeeld omdat die worden verbrand voor energieopwekking" .

- De vraag die dan rijst is of vergisting een hoogwaardige toepassing is van de organische reststromen en de mest. Het Planbureau voor de leefomgeving heeft een circulariteitsladder (R-ladder) uitgewerkt waarin verschillende strategieën worden beschreven die bijdragen aan zo hoogwaardig mogelijk gebruiken van grondstoffen. Hiermee geeft de ladder een prioriteitsvolgorde van hoog naar laag: (R1 – R6), waarbij R1 (refuse en rethink), R2 Voedselverspilling verminderen (reduce) en R5 (Recycle) van gebruik van reststromen voor voedsel en veevoer (prioriteit) naar gebruik van reststromen als meststof/compost (minst prioritair) tot R6 (recover) gebruik van reststromen voor energierecuperatie. Vergisting valt expliciet in categorie R6 omdat deze primair gebouwd worden voor energiewinning en is dus een laagwaardige toepassing van organische

reststoffen. Voor zowel mest als organische reststoffen geldt dat het beleid allereerst ingezet moet worden bij het verminderen (inclusief verspilling tegengaan) bij de bron en veel minder bij vergisting voor energie, wat een lock-in kan creëren.

Kortom, vanuit een kwantitatieve en kwalitatieve gedachte is het nog maar de vraag of uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van biomassa in deze vorm op termijn nodig en wenselijk is. Deze vraag dient dan ook beantwoord te worden in de MER.

2. Aandacht voor borging en handhaving

Wij vragen aandacht voor borging en handhaving in de MER vanwege:

- de toenemende aandacht voor incidenten bij andere industriële locaties (waaronder Tata Steel en Chemours) en de sluiting van 20 co-vergisters na de vondst van amfetamines in het restproduct ;
- het feit dat bij een grote variatie aan (grond)stoffen, zoals bij VBL het geval is, vergistingsprocessen onstabiel kunnen worden. Er vinden dan ongeplande 'productie' onderbrekingen plaats met een verhoogd risico op LOPC (loss of primary containment), ofwel uitstoot van lucht(stank) en lozing op het water;
- de recente conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer betreffende de kwetsbaarheid van de VTH uitvoering door een minimalistische benadering door de provincie waarbij strafrechtelijke handhaving niet op niveau is ;
- het feit dat afgelopen jaar in Limburg mestfraude op grote schaal is vastgesteld , waarbij tot op heden onduidelijk is welke structurele maatregelen genomen zijn om dit tegen te gaan.

Specifiek, wordt verzocht om in de MER inzicht te geven in de inzet van capaciteit en instrumenten om te kunnen handhaven op de juistheid van de kwantiteit, kwaliteit en herkomst van de dierlijke mest en organische reststoffen.

3. Uitspraken/ normen ten aanzien van cumulatieve effecten

Of het nu gaat om geur, geluid, (lucht)vervuiling en verkeer zijn het vaak niet de individuele bronnen die voor hinder zorgen voor de leefomgeving, maar juist de optelsom van de verschillende activiteiten; In andere woorden, de cumulatieve effecten. Voor een omwonende is de totale geur- of geluidsbelasting relevant en niet wat bedrijf A of B specifiek bijdraagt.

- Voor geur bijvoorbeeld geldt dat de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) uitsluitend betrekking heeft op de voorgrondbelasting. Dit is de geurbelasting die een individuele bron op een geurgevoelig object veroorzaakt. Voor de cumulatieve geurbelasting van het totale aantal geurbronnen in een gebied, de achtergrondbelasting, wordt in de Wgv, noch in andere wetgeving, een kader geboden. De beoordeling en de normering daarvan moeten daarom in beginsel plaatsvinden in het ruimtelijke spoor, waaronder in het bestemmingsplan.
- Bedrijventerrein Zevenellen is onder de Wet Geluidshinder (Wgh) gezoneerd. Dat betekent dat de maximale geluiduitstraling van het industrieterrein wordt vastgelegd middels het opnemen van een 50 dB(A)-contour (voorkeursgrenswaarde) in het bestemmingsplan. Het gebied binnen deze contour is de zone van het industrieterrein.
- Het is op basis van de notitie reikwijdte en detailniveau nog onduidelijk welke stoffen vrijkomen naar lucht en water, zeker ook voor wat betreft de reiniging van het gas en het opwerken van het digestaat. Voor wat betreft lozingen wijzen wij er graag op dat de immisietoets onvoldoende bescherming biedt tegen cumulatieve effecten van lozingen, omdat het handboek Immisietoets nog

altijd een verdere achteruitgang toestaat, zeker wanneer achtergrondconcentraties onbekend zijn (stap 4 normtoets).

Daarom vragen wij in de MER aandacht voor het ruimtelijke spoor waarbij vastgesteld dient te worden wat de achtergrondbelasting van geur-, geluids- en luchtkwaliteit van het industrieterrein Zevenellen is op gevoelige objecten in de omgeving. Dit op basis van vergunde en toekomstige gebruiksruimte (in het omgevingsplan) en rekening houdend met de meest recente advieswaarden vanuit de GGD, WHO en andere onafhankelijke instanties; met extra aandacht voor de mogelijke toename van fijnstof en ultra-fijnstof voor de bevolking van met name Roermond, Swalmen en Beesel, gezien de overheersende westen- en zuidwesten winden en de mogelijke gezondheidseffecten daarvan.

Ook wordt verzocht om de effecten in kaart te brengen van de grote toename in het aantal verkeersbewegingen door de bedrijven zoals genoemd bovenaan pag. 2 aangevuld met die van fulfilmentbedrijf Dimass (incl. de voorziene uitbreiding met 5 hallen) en gerelateerd aan andere vergunde en nieuw te ontwikkelen activiteiten binnen het bestemmingsplan.

Daarnaast dient onderzocht te worden wat de effecten zijn van cumulatieve (vergunde) lozingen vanuit de omgeving op het voldoen aan de KRW. Dit, ter bescherming van het woon- en leefklimaat voor de omwonenden van Zevenellen en voor de natuur.

Als onderdeel van de MER wordt tevens verzocht om de GGD een adviesrol te geven (zoals door GGHOR wordt voorgesteld bij plannen voor een nieuwvestiging of uitbreiding van een mestbewerkingsinstallaties). Specifiek, omdat sprake is van veel onrust in de omgeving over het initiatief en sprake is van een cumulatie van overlast gevende activiteiten op het terrein.

Toekomstgerichte redenering vereist

Tot slot, de MER zou recht doen aan de aard van de problematiek om te redeneren vanuit het voorzorgsbeginsel, waarbij voor milieubelastende activiteiten geldt dat alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid en de leefomgeving worden getroffen. Onze huidige milieuwetgeving is teveel gericht op het mogelijk blijven maken van economische activiteiten die belastend zijn voor de leefomgeving. Het is bijzonder kwalijk dat advieswaarden voor gezondheid (vanuit o.a. de WHO en GGD) in de wind worden geslagen als die (nieuwe) industriële activiteiten beperken. Ook ontbreekt het aan de middelen, capaciteit en vooral de wil en urgentie om handhavend op te treden bij overtredingen. Het toekomstige beleid moet, naast stimuleren en belonen van de activiteiten die tot minder milieubelasting leiden, meer gericht worden op normeren, bestraffen en handhaven daar waar het milieu overbelast wordt. De combinatie van deze instrumenten geeft bedrijven op Zevenellen duidelijkheid voor de langere termijn, waarmee de knop effectief om gaat naar een circulaire samenleving die binnen de ecologische grenzen van de leefomgeving blijft.

Hoogachtend,

namens Stichting Duurzaam Zevenellen en alliantiepartners

H. Vogelaar, voorzitter

M-J. Baur, secretaris